

РЕЦЕНЗІЇ

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-2-67>**Андрій СОВА,***orcid.org/0000-0003-0548-4975**доктор історичних наук, професор, старший дослідник,
доцент кафедри олімпійської освіти**Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського,
старший науковий співробітник відділу новітньої історії
Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича Національної академії України
(Львів, Україна) sovaandrij1980@gmail.com***«МИ ПОВИННІ ПАМ'ЯТАТИ ТИХ, ХТО ВІДДАВ СВОЄ ЖИТТЯ
В ІМ'Я ТОРЖЕСТВА ПРАВДИ, СПРАВЕДЛИВОСТІ»:
ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВАСИЛЯ РЕГЕЯ¹**

У травні 2024 р. побачила світ наукова монографія «Василь Регей («Кіт»): «Історія народу пишеться долями людей»». Її авторами є знані українські науковці: доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана

Франка Василь Ільницький та кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Микола Посівнич. В активі авторів є сотні розвідок і статей, десятки монографій, які розкривають незнані сторінки історії українського визвольного руху ХХ ст.

Видання побачило світ завдяки родині Василя Регея, за підтримки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (в особі ректора, доктора філософських наук, професора Валентини Бодак), відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (в особі кандидата історичних наук, старшого дослідника, завідувача відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Михайла Романюка), Центру східноєвропейських наукових студій. Офіційні рецензенти монографії: доктор істо-

ричних наук, професор кафедри історії України Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Лідія Лазурко, доктор історичних наук, професор, доцент кафедри олімпійської освіти Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Андрій Сова та доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Володимир Старка.

Варто зауважити й оперативність друку цієї книги. 18 квітня 2024 р. монографію рекомендувала Вчена рада Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, а вже 14 травня цього ж року відбулася її перша презентація у Дрогобичі.

У монографії на основі різнопланових джерел, зокрема кримінальних справ, особових справ працівників Дрогобицького учительського інституту, спогадів, висвітлено життєвий шлях громадсько-політичного діяча та педагога Василя Регея (1915–1996). В українській історіографії це перша спроба реконструювати його біографію перш за все як діяча українського визвольного руху. Відзначимо, що спроба є дуже вдалою.

Книга написана на великій, малознаній джерельній базі і має такі складові: «Вступ» (с. 7–8), «Родина» (с. 8–10), «Навчання» (с. 11–14), «У рядах ОУН» (с. 15–18), «Похідна група ОУН» (с. 18–30), «У Дрогобицькому педінституті» (с. 30–36), «Арешт, допити, Сибір...» (с. 36–49), «На волі» (с. 49–51), «Післямова» (с. 51–52).

¹ Рецензія на монографію: Ільницький В., Посівнич М. Василь Регей («Кіт»): «Історія народу пишеться долями людей». Дрогобич: Посвіт, 2024. 160 с.

У своєму викладі автори та упорядники використали принципи, які застосовуються до такого типу видань, а також проблемно-хронологічний підхід.

У монографії значне місце приділено родині Василя Регея, його навчання та формуванню світоглядних орієнтирів, діяльності в Організації українських націоналістів (ОУН), участі у Похідних групах ОУН, як одного з керівників націоналістичного підпілля на Південно-східних українських землях, учасника протицистиської боротьби. Досліджено педагогічну працю Василя Регея у Дрогобичі після Другої світової війни, зокрема у Дрогобицькому державному учительському інституті, обставини його арешту та ув'язнення. Окрема увага звернена на його громадсько-політичну роботу на початку 1990-х років.

Автори вдало виокремлюють сім етапів життєвого шляху Василя Регея:

1) 1915–1939 рр. – дитячі та юнацькі роки, навчання у 7-річній школі, німецькій гімназії у Станіславові (тепер м. Івано-Франківськ), Варшавському університеті ім. Йосифа Пілсудського;

2) 1939–1944 рр. – участь в українському визвольному русі – заступник повітового провідника Сяноцького повіту (з одночасним обслуговуванням міста), учасник Південної похідної групи ОУН, провідник Дніпропетровського обласного проводу, водночас вчителювання;

3) 1944–1946 рр. – служба у радянській армії;

4) 1946–1951 рр. – науково-педагогічна праця у Дрогобицькому вчительському інституті;

5) 1951–1957 рр. – арешт, слідство, відбування покарання у виправно-трудоному таборі;

6) 1957–1978 рр. – робота на лісопильному заводі с. Віхорівка;

7) 1978–1996 рр. – пенсія, повернення на Івано-Франківщину, активна участь у громадсько-політичному житті.

Монографія Василя Ільницького та Миколи Посівнича доповнена спогадами Василя Регея «Спомини. “Про себе та свій час”» (с. 53–122), які охоплюють період 1918–1996 рр. та відображають

його власне бачення життєвого шляху. Це з одного боку полегшило написання книги, а з іншого потребувало ретельного дослідження кожного факту та події, які описує чи згадує сам Василь Регей.

Важливими у виданні є світлини та ілюстрації (с. 123–144). Всього їх представлено 48. Перша світлина фіксує Василя Регея – учня 1-го класу Єзупільської школи і датується 1921 р. (с. 123). Остання це – грамота вручена Василю Регею 24 серпня 1996 р. головою Івано-Франківської державної адміністрації з нагоди п'ятої річниці Незалежності України. Більшість ілюстрацій опубліковано вперше. Вони збереглися у приватних архівах нащадків Василя Регея та українських державних архівах. Опубліковані фотографії передають дух тієї епохи, елегантність самого Василя Регея. Не випадково для оформлення обкладинки використано його світлину варшавського періоду життя (с. 126). Чотири фотографії з орієнтовним датуванням 1939–1940 рр. (с. 129–130) розкривають ще одну грань Василя Регея, зокрема його зацікавлення спортом, що було притаманно більшості членам ОУН.

Книга містить іменний та географічний покажчики (с. 145–154), список скорочень та аббревіатур (с. 155–156), перелік фотографій та ілюстрацій (с. 157–158).

Допомогу у пошуку документів та матеріалів надали родина Василя Регея: донька Божена Регей, Марта, Божена, Олег, Андрій Павліви. Підтримали проєкт: Микола Галів, Роман Піняжко, Михайло Романюк. Наталія Галевич та Ірина Невмержицька провели ретельну та копітку редакторську роботу. Чудовий дизайн обкладинки, макетування та верстку здійснила Анна Гіренко.

Робота написана на доброму фаховому рівні, відповідає вимогам, які ставляться перед таким видом літератури. Видання є добрим гуманітарним набом, який збереже пам'ять про українську складну історію ХХ ст., зокрема про український визвольний рух та боротьбу за незалежність України.